
การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง

The Development of Causal Relationship Model of Factor Affecting
Self-discipline of Undergraduate Students of Lower Northern Region

พระทองเหลือ แยมศิริ*

PhraThonglua Yaemsiri

ดร.ปกรณ์ ประจันบาน**

Dr.Pakorn Prachanban

ดร.อ้อมธจิต เป้นศรี***

Dr.Omthajit Pansri

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยตัวแปรแฝง 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และความมีวินัยในตนเอง โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2554 มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : ความมีวินัยในตนเอง / ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

*นักศึกษาลำดับการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

***อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop a causal relationship model of factor affecting self-discipline of undergraduate students of lower northern region and verify a fitness of hypothesis model with the empirical data model. The developed model consisted of 3 latent variables; psychological characteristics factor, environmental factor, and self-discipline and 13 observable variables. The sample consisted of 400 undergraduate students of Naresuan University and Pibulsongkram Rajabhat University in the academic year 2011, selected by using the multistage random sampling. The result showed that the model of causal relationship factors affected to self-discipline and related to the empirical data. The latent variables affected to the self-discipline were psychological characteristics factor and environmental factor. The latent variables affected directly to the self-discipline were psychological characteristics factor. The latent variables affected indirectly to the self-discipline were environmental factor.

Keywords : Self-discipline / Causal Relationship

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 การจัดการศึกษาของไทยในยุคการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญทางการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมมากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา อันจะทำให้เด็กสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดจนสามารถช่วยเหลือสังคมได้และสามารถใช้ความรู้ที่ได้ศึกษานำไปพัฒนาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาจะต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการพัฒนาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาของไทยในยุคการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญทางด้านคุณธรรมจริยธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลยุคปัจจุบันได้กำหนดนโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาให้มีความรู้ และจริยธรรมตั้งแต่แรกเกิด และจากการศึกษาองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม (จิตตานันท์ ติกุล, 2545, หน้า 3) พบว่า ทั้งคุณธรรมและจริยธรรมมี “วินัย” เป็นองค์ประกอบหนึ่งเสมอ จึงนับได้ว่า ความมีวินัยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 18) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ “วินัยภายนอก” หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจจะทำเพียงชั่วขณะเมื่ออำนาจนั้นคงอยู่ แต่หากอำนาจ

บังคับนี้หมดไปวินัยก็จะหมดไปด้วยเช่นกันและคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุม ส่วน “วินัยในตนเอง” หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใดๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดขึ้นจากความสมัครใจของบุคคลที่ผ่านการเรียนรู้อบรมและเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตนในการสร้างเสริมความมีวินัยนั้น วินัยในตนเองถือว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นเอกลักษณ์ของผู้มีวุฒิภาวะทางจิต เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จทั้งปวง อีกทั้งยังเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของคนได้อย่างดียิ่ง

ความมีวินัยในตนเองเกิดได้จากหลายสาเหตุ และการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองนั้นต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ส่วนการจะวัดว่าใครบรรลุวุฒิภาวะทางจิตมากน้อยเพียงใดเริ่มวัดได้ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งพัฒนาการทางจิตอยู่ในระดับที่คงที่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีถือได้ว่าเป็นวัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่ตอนต้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539) เมื่อจบการศึกษาไปแล้วก็จะเข้าสู่การทำงานเป็นพลับขบเคลื่อนของสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสถานะจากการเป็นนักเรียนต้องอยู่ในกฎระเบียบ เชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่และครู มาเป็นนักศึกษาเรียนในมหาวิทยาลัย จำเป็นที่ต้องควบคุมตนเองให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบของสังคมโดยไม่มีใครบังคับ อีกทั้งสังคมยังคาดหวังว่านักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อสังคม ดังนั้นนักศึกษาจึงควรกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือต่อส่วนรวมให้มากยิ่งขึ้น

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือเป็นสิ่งที่พึงของสังคมในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่างๆ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนล่างมีมหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่ง แต่ละแห่งเปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก ประกอบไปด้วย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีถึง 64,314 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554) ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะต้องมีการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมที่พัฒนานักศึกษาในแต่ละด้าน และการพัฒนาคนในด้านความมีวินัยในตนเองไม่จำเป็นจะต้องมุ่งเน้นเฉพาะบุคคลที่มีปัญหาในด้านนี้เท่านั้น เพราะนักศึกษาทุกคนกำลังอยู่ในกระบวนการที่ถูกพัฒนาโดยสภาพทางสังคมอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องพัฒนาทั้งที่เป็นประภพแก้ไขและป้องกันไปพร้อมกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539, หน้า 98)

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความมีวินัยในตนเองนั้น ถึงแม้จะม้งานวิจัยเหล่านี้อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่ก็จะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาแบบสำรวจหรือสำรวจเชิงเปรียบเทียบที่มีได้ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับความเป็นสาเหตุ (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2550, หน้า 93)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา และศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้าง ที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ในการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพเพื่อประโยชน์สุขของตัวเอง ครอบครัวและสังคมประเทศชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ความมีวินัยในตนเองของบิดามารดา ความมีวินัยในตนเองของอาจารย์ ความมีวินัยในตนเองของเพื่อนสนิท และอิทธิพลของสื่อ

1.2 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน และการมุ่งอนาคตควบคุมตน

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ความอดทน และความซื่อสัตย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2554 ในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่บริเวณภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 64,314 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2554 ภาคปกติ ในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่บริเวณภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีทั้งเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและเครื่องมือที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากผู้สร้างไว้แล้ว ดังนี้

1.1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ดำเนินการดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

1.1.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากผู้สร้างไว้แล้ว ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ปรับปรุงมาจาก นีออน กลิ่นรัตน์ (2536, หน้า 51-56)

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วจำนวน 161 ข้อ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อพิจารณาตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วพร้อมทั้งแบบประเมินความสอดคล้องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่

0.60 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ 2549, หน้า 243) ทำให้ได้ข้อคำถามเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 149 ข้อ

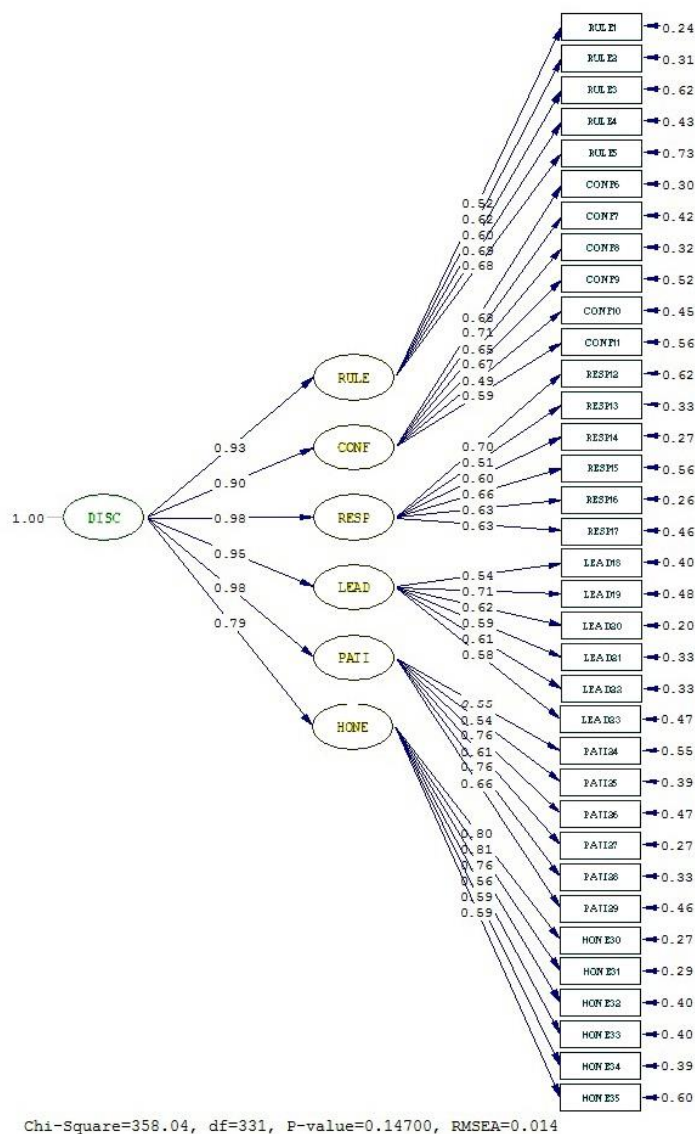
2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

2.3 นำแบบสอบถามที่นักศึกษาทำแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25% คือ กลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ โดยการทดสอบค่าที (t-test) ถ้าค่า t ข้อใดมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ 2549, หน้า 249) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้แบบสอบถามเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 143 ข้อ

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้ง 13 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 2. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3. ด้านความรับผิดชอบ 4. ด้านความเป็นผู้นำ 5. ด้านความอดทน 6. ด้านความซื่อสัตย์ 7. ด้านความเชื่ออำนาจในตน 8. ด้านการมุ่งอนาคตควบคุมตน 9. ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล 10. ด้านความมีวินัยในตนเองของบิดามารดา 11. ด้านความมีวินัยในตนเองของอาจารย์ 12. ด้านความมีวินัยในตนเองของเพื่อนสนิท 13. ด้านอิทธิพลของสื่อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87, 0.82, 0.81, 0.89, 0.87, 0.87, 0.95, 0.97, 0.93, 0.92, 0.89, 0.85 และ 0.88 ตามลำดับ

2.5 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

2.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา จำนวน 400 คน มาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถามเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ทั้ง 6 ด้าน จำนวน 35 ข้อ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรม LISREL 8.30 ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square = 358.04, $p = 0.15$, GFI = 0.95, AGFI = 0.91, RMSEA = 0.01) สรุปได้ว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ดังแสดงในภาพ 1

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังคณบดีแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2554

2. ดำเนินการติดต่อผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี
3. แบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 400 ชุด ได้รับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละร้อย

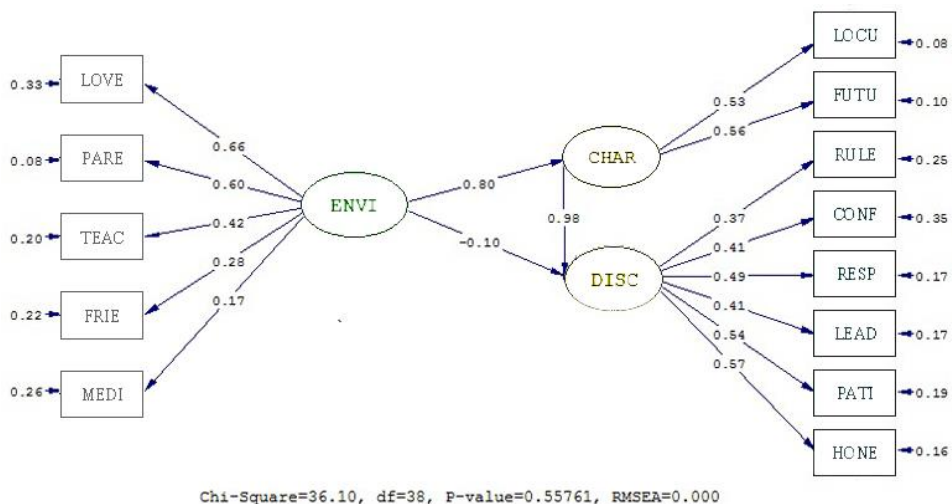
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.30) โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง วิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยวิเคราะห์รูปแบบตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล หากข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับรูปแบบดังกล่าว ก็ถือว่าได้รูปแบบที่เหมาะสมตามรูปแบบสมมุติฐาน
2. พัฒนารูปแบบ ในกรณีที่วิเคราะห์รูปแบบตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลแล้วไม่สอดคล้องกัน จึงทำการปรับรูปแบบโดยพิจารณาจากดัชนีดัดแปรรูปแบบ (Model Modification Indices) ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่พัฒนาแล้วและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในภาพ 2

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวมพบว่า

1. ค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะมีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ 0.98 รองลงมาคือ ตัวแปรปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.69

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.98 และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าเท่ากับ -0.10

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.79 สำหรับค่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.80

2. การตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) เท่ากับ 36.10 ระดับขั้นเสรี 38 ระดับนัยสำคัญที่ 0.56 ค่าสถิติดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.97 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.10 ถึง 0.82 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรความมีวินัยในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.81 แสดงว่าตัวแปรในรูปแบบอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความมีวินัยในตนเอง ได้ร้อยละ 81

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแฝงทั้ง 3 ตัว ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ตัวแปรแฝงภายในความมีวินัยในตนเอง พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทั้ง 6 ตัว คือ 1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 2. ความเชื่อมั่นในตนเอง 3. ความรับผิดชอบ 4. ความเป็นผู้นำ 5. ความอดทน 6. ความซื่อสัตย์ มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า กล่าวคือ ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 6 ตัว เป็นองค์ประกอบของความมีวินัยในตนเอง

1.2 ตัวแปรแฝงภายในปัจจัยด้านจิตลักษณะ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทั้ง 2 ตัว คือ 1. ความเชื่ออำนาจในตน 2. การมุ่งอนาคตควบคุมตน มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า กล่าวคือ ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 2 ตัว เป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะ สอดคล้องกับทฤษฎีด้านไม่จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 3) ที่กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจในตน และการมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นส่วนหนึ่งของจิตลักษณะ

1.3 ตัวแปรแฝงภายนอกปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทั้ง 5 ตัว คือ 1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล 2. ความมีวินัย ในตนเองของบิดามารดา 3. ความมีวินัยในตนเองของอาจารย์ 4. ความมีวินัยในตนเองของเพื่อนสนิท 5. อิทธิพลของสื่อ มีนัยสำคัญทาง

สถิติทุกค่า กล่าวคือ ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว เป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของบันดูรา (Bandura, 1986; อ้างอิงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552, หน้า 235-248) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน พฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจจะเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่นตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ หรืออาจจะเป็นรูปภาพการ์ตูนหนังสือก็ได้

2. เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผลของการวิจัย พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะมีอิทธิพลทางตรงต่อความมีวินัยในตนเอง ส่วนตัวแปรปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความมีวินัยในตนเอง ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ มีอิทธิพลที่ส่งผลทางตรงต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะในวัยของนักศึกษาในการตัดสินใจต่างๆ จะต้องนำมาวิเคราะห์ด้วยตนเองก่อน แล้วจึงตัดสินใจแสดงเป็นพฤติกรรมออกมา ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976; อ้างอิงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552, หน้า 70) ที่กล่าวว่า ระดับจริยธรรมเหนือเกณฑ์ 16 ปีขึ้นไป เด็กจะมีจริยธรรมในขั้นสูงสุด คือ มีการกระทำที่แยกตนออกจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่น ในการตัดสินใจข้อขัดแย้งต่างๆจะต้องนำมาวิเคราะห์ด้วยตนเองก่อน แล้วจึงตัดสินใจโดยคำนึงถึงความสำคัญและประโยชน์สูงสุดของสังคม ไม่รู้กลัวสิทธิของผู้อื่น มีความรู้สึกเป็นสากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และยังสอดคล้องกับทฤษฎีด้านจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 2-3) ที่กล่าวว่า ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้าน หรือทั้ง 5 ด้าน คือ 1. เหตุผลเชิงจริยธรรม 2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 3. ความเชื่ออำนาจในตน 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5. ศักดิ์ศรี คุณธรรม และค่านิยม ที่เป็นส่วนลำต้นของไม้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2550) พบว่าปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ พูนสุข รื่นปาน (2553); สุพรรณ พรหมตัน (2553) ; ธีระภาภรณ์ ดงอนนท์ (2552) ; ฉัตรชัย สนธิรัตน์ (2551) ; จรรย์ ศรีบัวนา (2550) ; ธัญญรัตน์ โพธิสาร (2548) ; อนุศักดิ์ จินดา (2548) และสมพิศ แซ่เฮง (2546) ที่พบว่า จิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจในตนและการมุ่งอนาคตควบคุมตนส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความมีวินัยในตนเอง แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความมีวินัยในตนเอง โดยผ่านปัจจัยด้านจิตลักษณะ สาเหตุที่ทำให้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความมีวินัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านจิตลักษณะสูง จึงทำให้ค่าอิทธิพลทางตรงไม่มีนัยสำคัญ ส่งผลให้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความมีวินัยในตนเองโดยส่งผ่านปัจจัยด้านจิตลักษณะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนสุข รื่นปาน (2553); สุพรรณ พรหมตัน (2553); รัตน์ บัวสนธิ และคนอื่นๆ (2551); จรรย์ ศรีบัวนา (2550); โชคชัย ปัญญาคำ (2550); ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2550); อวรรณ ชมชัยยา (2550); ดวงพร เกตุขรา (2549); ธัญญลักษณ์ บุญลือ (2549); อนุศักดิ์ จินดา (2548); นิภาพรรณ ต่อขาว (2547); วิชัย กฤษกลาง (2546) และจิตตานันท์ ตีกุล (2545) ที่พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

2.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลที่ส่งผลทางตรงต่อปัจจัยด้านจิตลักษณะ แสดงว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ความมีวินัยในตนเองของบิดามารดา ความมีวินัยในตนเองของอาจารย์ ความมีวินัยในตนเองของเพื่อนสนิท และอิทธิพลของสื่อมีอิทธิพลต่อจิตลักษณะของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และตัวแปรความมีวินัยในตนเองของบิดามารดามีค่าสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเสมอ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว จึงเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของบันดูรา (Bandura, 1986; อ้างอิงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552, หน้า 235-248) โดยบันดูรามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้แบบ และยังสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพียาเจต์ (Piaget, 1972; อ้างอิงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552, หน้า 65) ที่กล่าวว่า เด็กจะสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Freud (Freud, 1961; อ้างอิงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552, หน้า 32-38) ที่กล่าวว่า กฎระเบียบ คำสั่งสอนของบิดามารดา วุฒิกภาวะ ความคับข้องใจความวิตกกังวลในระดับที่พอดี เป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาจริยธรรม คือ ความสำนึกผิดชอบชั่วดี โดยอัตโนมัติ หลักจากที่เด็กได้รับการอบรม ได้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในโอวาท คำสอนของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ผู้ใกล้ชิด และเลียนแบบอย่างที่ดีจากบุคคลเหล่านั้นมาสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายที่วางไว้จนเกิดความเคยชินจนเป็นแบบอย่าง เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุพรรณ พรมตัน (2553) และอนุศักดิ์ จินดา (2548) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อจิตลักษณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา มาก ดังนั้น บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแล คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษา รู้จักตักเตือน และให้อภัยเมื่อนักศึกษาทำผิดพลาด ให้การยกย่อง ชมเชยเมื่อนักศึกษาทำความดี ให้ความรักความอบอุ่นแก่นักศึกษา และที่สำคัญบิดามารดาหรือผู้ปกครองควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา

1.2 ปัจจัยด้านจิตลักษณะส่งผลทางตรงต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา ตัวนักศึกษาเองควรฝึกหัดตัวเองให้มีความเชื่ออำนาจในตนและการมุ่งอนาคตควบคุมตนให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. จากการตรวจสอบตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้ร้อยละ 81 แสดงว่า มีตัวแปรอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้อย่างมีนัยสำคัญในตนเอง โดยเฉพาะตัวแปรอิทธิพลของสื่อในปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองน้อย จึงควรศึกษาปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วยตัวแปรอื่นๆ แทนอิทธิพลของสื่อ ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบที่แตกต่างออกไป

2. ควรมีการนำรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มอื่น ๆ เพราะในแต่ละภูมิภาคมีภูมิหลังที่ต่างกัน โดยใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ หรือใช้การวิเคราะห์แบบพหุระดับ

เอกสารอ้างอิง

- การอุดมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการ.(2554). สารสนเทศทางการศึกษา. [Online]. Available : <http://www.info.mua.go.th/information/index.php>. [2554, พฤศจิกายน 7].
- จรัญ ศรีบัวนา. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตตานันท์ ดิกุล. (2545). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย สนธิรัตน์. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2539). ทฤษฎีต้นไม้วินัยธรรม การวิจัยและพัฒนาบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญรัตน์ โพธิ์สาร. (2548). ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ธีระภากรณ์ ดงอนนท์. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นีออน กลิ่นรัตน์. (2536). รายงานการวิจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในชนบทที่มีสภาพพัฒนาต่างกัน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2549). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : แฮออฟ คอร์มีส์.
- พูนสุข รื่นปาน. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2540). จิตพิสัย : มิติที่สำคัญของการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ศูนย์. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2551). การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม.
- สมพิศ แซ่เฮง. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุพรรณ พรหมตัน. (2553). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความ
กตัญญูทวดเวที่ต่อบุพการีของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เชียงใหม่ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ราย.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุศักดิ์ จินดา. (2548). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.